

Representantforslag nr. 53

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og
Odd Einar Dørum

Dokument nr. 8:53 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Odd Einar Dørum om å heve beløpsgrensen for overformynderiets forvaltning av umyndiges midler

Til Stortinget

BAKGRUNN Gjeldende rett

Som følge av vergemålsloven § 63, jf. § 62 plikter overformynderiet å forvalte umyndiges midler når disse overskrider en beløpsgrense fastsatt av Justisdepartementet. Med midler menes penger, bankinnskudd, pengekrav, aksjer med mer. I de aller fleste tilfeller dreier det seg om forvaltning av mindreåriges formuer i form av gaver, sparing eller arv. Overformynderiets forvaltning varer normalt til myndighetsalder, dvs. 18 år. Unntaket fra loven er dersom noe annet er bestemt i særskilt lovbestemmelse (§ 62) eller av arvelater i testament (§ 89).

Dagens beløpsgrense er på 75 000 kroner før overformynderiet trer inn, jf. forskrift av 8. februar 2000 nr. 118. Denne grensen har stått stille de siste 8 årene. Grensen ble den gang hevet fra kr 30 000 som da hadde stått uendret siden 1988 (forskrift av 11. november 1988 nr. 930).

Hensikten bak reglene i vergemålsloven er å bistå svake grupper og ivareta mindreåriges økonomiske og personlige interesser. Utgangspunktet i vergemålsloven § 3 er at den eller de som har foreldreansvaret er verge for den mindreårige. Det er med andre ord normalt foreldrene overformynderiet i praksis griper inn overfor når de forvalter midler med hjemmel i § 63.

Behov for å endre beløpsgrensen

I forbindelse med Vergemålsutvalgets innstilling (NOU 2004:16 Vergemål) og påfølgende høring ble det fra mange hold tatt til orde for at beløpsgrensene for når overformynderiet trer inn, må heves, også dersom man endrer dagens praksis til å overlate til Vergemålstilsynet å fastsette denne beløpsgrensen.

Forslagsstillerne mener i tråd med flere av høringsuttalelsene i forbindelse med NOU 2004:16 at beløpsgrensen i vergemålsloven § 63 må heves. Etter forslagsstillerens syn harmonerer dagens beløpsgrense dårlig med den alminnelige samfunns- og velstandsutvikling, som heller burde tilsi at det offentlige i mindre grad blandes inn og at beløpsgrensen ikke bør settes lavere enn det man ofte anser som alminnelige sparebeløp, for eksempel 2-300 000 kroner. Bl.a. mener for eksempel Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen i Norge at beløpet må heves og skriver i sin høringsuttalelse at:

"Spørsmålet om hvordan midler for personer under vergemål skal forvaltes, vil naturligvis henge nært sammen med hvilken beløpsgrense som gjelder for når overformynderiet skal forvalte midlene. Dagens grense på kr. 75 000,- for når overformynderiet skal forvalte midler for personer under vergemål bør økes vesentlig."

Mange foreldre sparer i dag hele eller deler av barnetrygden i barnas navn. Dersom det eksempelvis spares kr 500 hver måned, vil beløpsgrensen på kr 75 000 nås før barnet er fylt 13 år. I realiteten griper overformynderiet inn og blir overformynderer til foreldrene til de barna som mer eller mindre tilfeldig når beløpsgrensen på 75 000 kroner, og ikke å "passe på" at barns formuer gjennom for eksempel arv blir misbrukt av barnets verge(r) slik intensjonen bak vergemålsloven er.

Ifølge Oslo overformynderi var det i 2007 totalt 2 132 saker hvor overformynderiet bl.a. som følge av

dagens beløpsgrense grep inn. Det er vanskelig å fastslå nøyaktig hvor mange færre saker det hadde vært dersom beløpsgrensen ville blitt hevet, men det ville ifølge etaten ikke vært ubetydelig, og dermed ville tilsvarende ressurser frigis til det som må ansees å være mer presserende oppgaver for overformynderi, enn å ta over kontrollen av oppsparte eller arvede midler som i dagens norske velstandssamfunn må sees på som meget moderate.

Forslagsstillerne er også kjent med at bl.a. Oslo overformynderi i møte med Justisdepartementet har tatt til orde for å heve denne grensen.

Selv om det kan gis unntak fra at overformynderi skal forvalte midlene, jf. vergemålsloven § 89, er de færreste foreldre klar over dette. De færreste vet heller ikke at beløpsgrensen er så lav som 75 000 kroner. For mange kommer det derfor som en overraskelse at overformynderi har trådt inn i for eksempel foreldrenes sted etter at beløpsgrensen er passert. Etter forslagsstillerens syn bør derfor beløpsgrensen heves betraktelig, og det bør etableres en mekanisme som sikrer at denne grensen justeres automatisk i tråd med velstandsutviklingen.

De øvrige nordiske land har også mer eller mindre tilsvarende lovgivning av forvaltning av midler tilhørende barn og voksne som ikke selv kan ivareta sine interesser fullt ut. I Norge og Danmark er det prinsipielle utgangspunktet at det offentlige skal ha en overordnet kontroll, mens Sverige og Finland har vært mer tilbakeholden med å kontrollere vergen, særlig når vergen er foreldre til mindreårige. Beløpsgrensene for når kontroll inntreffer, varierer også i relativt stor grad fra land til land. Mens grensen i Danmark er på ca. 60 000 NOK, er den i Finland på ca. 150 000 NOK, og i Sverige skal det samlede beløp ikke overstige åtte ganger "prisbasbeløpet" (tilsvarende grunnbeløp i folketrygden), som for tiden utgjør 328 000 SEK eller om lag 285 000 NOK.

Beløpsgrensen avhenger ikke av ny vergemålslov

Dessverre drar departementets arbeid med ny vergemålslov ut i tid, og det er ikke varslet tidspunkt for når forslag til ny lov blir forelagt Stortinget. På svar på skriftlig spørsmål fra representanten Odd Einar

Dørum (spørsmål nr. 751/2007) om når Stortinget vil få forslag til ny vergemålslov, svarer statsråd Knut Storberget (21. mars 2007) at odelstingsproposisjon om vergemål først vil bli lagt fram når den fremtidige organiseringen av det regionale forvaltningsnivået er klart, under henvisning til at et av de sentrale spørsmål vedrørende det regionale forvaltningsnivå gjelder organiseringen av overformynderiene.

Som kjent er den fremtidige organiseringen av det regionale forvaltningsnivået fortsatt uavklart på en del områder, og det er lite som tyder på at en odelstingsproposisjon om ny vergemålslov vil bli fremmet i denne stortingssesjonen.

Det er imidlertid ikke noe i veien for at departementet uavhengig av dette arbeidet selv kan heve beløpsgrensen gjennom forskrift.

Forslagsstillerne ber departementet i forbindelse med den videre oppfølging av Vergemålsutvalgets innstilling vurdere om det kan være hensiktsmessig med ulikt regelverk og ulike beløpsgrenser knyttet til hvordan den til enhver tid gjeldende beløpsgrensen nås. Det kan være gode grunner til å ha et mer fleksibelt regelverk og høyere beløpsgrenser ved regelmessig sparing enn gjennom et engangsbeløp ved for eksempel arv eller lignende.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende:

f o r s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen snarest fastsette ny forskrift i medhold av vergemålsloven § 63 hvor beløpsgrensen heves til kr 200 000.

II

I forbindelse med fremlegging av odelstingsproposisjon om ny lov om vergemål bes Regjeringen fremme forslag om en mekanisme som årlig regulerer dette beløpet i tråd med for eksempel grunnbeløpet i folketrygden, slik det er gjort i Sverige.

13. februar 2007